

Законодавство про мови в Україні: інкорпорація*

ПОСТАНОВИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Постанови щодо закону про мови див. позиції 10.4, 11

41. Про затвердження положень про паспорт громадянина України та свідоцтво про народження: Постанова ВРУ від 26 червня 1992//ВВРУ.-1992.-№37.-Ст. 545.

Опис паспорта громадянина України//Додаток до Положення про паспорт громадянина України

Опис свідоцтва про народження//Додаток до Положення про свідоцтво про народження

42. Положення про паспорт громадянина України: Постанова ВРУ "Про внесення змін і доповнень до Положення про паспорт громадянина України, затвердженого Постановою ВРУ "Про затвердження положень про паспорт громадянина України та свідоцтво про народження" від 2.09.93//ВВРУ.-1993.-№40.-Ст.385 [нова редакція] - п.4.

43. Положення про загальні збори громадян за місцем проживання в Україні: Затверджене Постановою ВРУ від 17.12.93//ВВРУ.-1994.-№6.-Ст.30. Стаття 6.13.

Постанови про введення в дію Законів України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі"; "Про охорону прав на промислові зразки"; "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг" - див. після відповідних законів

ПОСТАНОВИ ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Постанови щодо Закону про мови див. позиції 10.1-10.3

44. Про нагрудні знаки і посвідчення депутатів місцевих Рад народних депутатів Української РСР: Постанова Президії ВР УРСР від 20.11.89//ВВРУ.-1989.-№49.-Ст.670.

Цією Постановою затверджені Положення про нагрудні знаки і посвідчення депутатів місцевих Рад народних депутатів Української РСР, Опис нагрудних знаків депутатів місцевих Рад народних депутатів Української РСР, Опис посвідчень депутатів місцевих Рад народних депутатів Ук-

* Продовження. Початок див.: Єрмошкін С.М., Нагуш О.М. Законодавство про мови в Україні // Щорічні записки з українського мовознавства (Одеса).-1995.-Вип.2.-С.42-49; О.М.Нагуш Законодавство про мови в Україні: інкорпорація//там же.-1996.-Вип.3.-С.93-99.

райської РСР. В російському перекладі цих документів тексти нагрудних знаків подані українською мовою, а у посвідченнях - також і російською мовою

45. Про внесення змін в додаток до пункту 3 Постанови Президії Верховної Ради Української РСР від 20 листопада 1989 р. "Про нагрудні знаки і посвідчення депутатів місцевих рад народних депутатів Української РСР": Постанова Президії ВР УРСР від 13.02.90//ВВРУ.-1990.-№9.-Ст.126.

В російському перекладі зазначено, що "удостоверение оформляется только на украинском языке" ця Постанова втратила чинність відповідно п.2 Постанови Президії ВР Української РСР від 12 березня 1990 р. - див. позицію 46

46. Про внесення змін до опису посвідчень депутатів місцевих рад народних депутатів Української РСР: Постанова Президії ВР УРСР від 12.03.90//ВВРУ.-1990.-№13.-Ст.211

ця Постанова внесла зміни до Постанови Президії ВР УРСР від 20 листопада 1989 р., затвердивши нові зразки посвідчень. В Описанні російською мовою дано текст посвідчення російською же, див. Постанову від 13 лютого 1990 р.

47. Про гербові печатки, кутові штампи і вивіски Президій місцевих Рад народних депутатів Української РСР: Постанова Президії ВР УРСР від 15.03.90//ВВРУ.-1990.-№13.-Ст.247.

Цією Постановою затверджені Опис гербових печаток Президій місцевих Рад народних депутатів Української РСР, Опис штампів Президій місцевих Рад народних депутатів Української РСР, Опис вивісок Президій місцевих Рад народних депутатів Української РСР

48. Про заснування видання Верховної Ради України — журналу "Віче": Постанова Президії ВР України від 9.12.91//ВВРУ.-1992.-№9.-Ст.120.

І. ... мови - українська та російська (пор. з текстом "Про заснування газети Верховної Ради Української РСР "Голос України": Постанова Президії ВР УРСР від 16.10.90//ВВРУ.-1990.-№44.-Ст.599, в якому не зазначена мова видання)

49. Про проект Закону України "Про національні меншини": Постанова ВРУ від 21.01.92//ВВРУ.-1992.-№18.

50. Про ратифікацію Угоди про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності: Постанова ВР України від 19.12.92//ВВРУ.-1993.-№9.-Ст.66

Угода про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності: Статті 5, 13.

УКАЗИ ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

51. Про присягу суддів і народних засідателів судів Української РСР: Указ Президії ВР УРСР від 15.12.89//ВВРУ.-1989.-№52.-Ст.692.

текст присяги поданий українською мовою (в російському пере-

кладі - російською), але сама Постанова не визначає мову складання присяги та мову тексту для підписання

В цьому розділі зібрані Постанови Президії Верховної Ради України щодо найменування та перейменування географічних об'єктів України (топонімічна практика) та інших (негеографічних) об'єктів. Усі постанови та укази опубліковані у Відомостях Верховної ради УРСР та України, тому далі надані лише номер журналу та номер статті

1989

Про збереження імені 50-річчя СРСР за Шосткинським науково-виробничим об'єднанням "Свема": Постанова Президії ВР УРСР від 28.02.89//№11 -Ст.84.

Про відновлення селу Жданове Вінницької області колишнього найменування Мурафа: Указ Президії Верховної Ради УРСР від 12.05.89//№21 -Ст.221.

Про присвоєння найменування новозбудованому населеному пункту Ітинськ-ого району Вінницької області: Указ Президії ВР УРСР від 21.06.1989//№27.-Ст.286.

Про перейменування селища Жданове Донецької області: Указ ВР УРСР від 21.06.1989//№27.-Ст.287.

Про уточнення найменування селища міського типу Шумське Тернопільської області: Указ ВР УРСР від 21.06.1989//№27.-Ст.287.

Про відновлення селу Приморське Донецької області колишнього найменування Урзуф: Указ Президії ВР УРСР від 8.08.89//№34.-Ст.398.

Про присвоєння найменування населеному пункту Слов'янського району Донецької області: Указ Президії ВР УРСР від 8.08.89//№34.-Ст.399.

Про присвоєння найменування новозбудованому населеному пункту Червоноармійського району Житомирської області: Указ Президії ВР УРСР від 31.08.89//№37.-Ст.470.

Про відновлення селу Йосипівка Волинської області колишнього найменування Яромель: Указ Президії ВР УРСР від 14.09.89//№39.-Ст.516.

Про відновлення селу Комунарка Тернопільської області колишнього найменування Бзовиця: Указ Президії ВР УРСР від 14.09.89//№39.-Ст.517.

Про уточнення найменувань селищ міського типу Отиня і Ділятин Івано-Франківської області: Указ ВР УРСР від 2.10.89//№42.-Ст.578.

Про присвоєння найменування новозбудованому населеному пункту Кримської області: Указ Президії ВР УРСР від 2.10.89//№42.-Ст.579.

Про виділення із смуги міста Верхньодніпровська Дніпропетровської області території колишнього села Пушкарівка в окремий населений пункт: Указ Президії ВР УРСР від 9.10.89//№43.-Ст.596.

Про відновлення селам Зелений Мис і Красне друге Київської області колишніх найменувань Страхолісія і Германівка: Указ Президії ВР УРСР від 10.10.89//№43.-Ст.597.

Про присвоєння найменування новозбудованим населеним пунктам Київської області: Указ Президії ВР УРСР від 9.10.89//№43.-Ст.598.

Про виділення із смуги міста Ровеньки Ворошиловградської області території колишнього селища міського типу Дзержинський в окремий населений пункт: Указ Президії ВР УРСР від 11.10.89//№43.-Ст.599.

Про відновлення деяким селам Львівської області колишніх найменувань: Указ Президії ВР УРСР від 11.10.89//№43.-Ст.600. (7 сіл)

Про уточнення найменування селища міського типу Медениця Львівської області: Указ ВР УРСР від 23.10.89//№45.-Ст.620.

1990

Про відновлення селу Переможне Тернопільської області колишнього найменування Мшанець: Указ Президії ВР УРСР від 29.04.90//№19.-Ст.289.

Про перейменування міста Ворошиловграда і Ворошиловградської області: Указ Президії ВР УРСР від 4.05.90//№20.-Ст.316.

Про присвоєння найменування новозбудованому населеному пункту Вінницької області: Указ Президії ВР УРСР від 9 липня 1990//№30.-Ст.428.

Про відновлення місту Готвальд Харківської області колишнього найменування Зміїв та Готвальдовському району — Зміївський: Постанова ВР УРСР від 2.08.90//№33.-Ст.475.

Про зміну межі міста Заліщики Заліщицької області району Тернопільської області: Постанова Президії ВР УРСР від 1.08.90//№33.-Ст.490.

Про відновлення селу Затока Одеської області колишнього найменування Кароліно-Бугаз: Указ Президії ВР УРСР від 31.10.90//№46.-Ст.613.

Про відновлення селищу міського типу Першотравневому Рівненської області колишнього найменування Моквин: Указ Президії ВР УРСР від 31.10.90//№46.-Ст.614.

Про відновлення деяким населеним пунктам Тернопільської області колишніх найменувань: Указ Президії ВР УРСР від 31.10.90//№46.-Ст.615. (10 сіл)

1991

Про присвоєння населеному пункту Дніпродзержинської міськради Дніпропетровської області найменування селище Світле: Указ Президії ВР УРСР від 22.02.91//№12.-Ст.133.

Про перейменування селища Жданове Дніпропетровської області: Указ Президії ВР УРСР від 22.02.91//№12.-Ст.134.

Про відновлення деяким населеним пунктам Ужгородського району Закарпатської області колишніх найменувань: Указ Президії ВР УРСР від 22.02.91//№12.-Ст.135.

Про присвоєння найменування населеному пункту Володарського району Київ-

ської області: Указ Президії ВР УРСР від 22.02.91//№12.-Ст.136.

Про перейменування селища міського типу Ботанічне Кримської АРСР: Указ Президії ВР УРСР від 22.02.91//№12.-Ст.137.

Про перейменування міста Білокам'янська Севастопольської міскради на місто Інкерман: Постанова ВР УРСР від 26.02.91//№12.-Ст.128.

Про відновлення селу Першотравневе Луцького району Волинської області колишнього найменування Боголюбів: Указ Президії ВР УРСР від 18.03.91//№15.-Ст.182.

Про відновлення селу Новосілка Пологівського району Запорізької області колишнього найменування Новокарлівка: Указ Президії ВР УРСР від 18.03.91//№15.-Ст.183.

Про відновлення деяким населеним пунктам Львівської області колишніх найменувань: Указ Президії ВР УРСР від 18.03.91//№15.-Ст.184.

Про відновлення деяким населеним пунктам Тернопільської області колишніх найменувань: Указ Президії ВР УРСР від 18.03.91//№15.-Ст.185

Про присвоєння найменування населеному пункту Монастирського району Тернопільської області: Указ Президії ВР УРСР від 22.02.91//№15.-Ст.186.

Про відновлення селу Мануїльське Теофіпольського району Хмельницької області колишнього найменування Святець: Указ Президії ВР України від 2.12.91//1992.-№7.-Ст.66.

1992

Про перейменування Ленінського району міста Кієва: Постанова ВР України від 18.02.92//№20.-Ст.285.

Про присвоєння найменування населеним пунктам Магдалинівського району Дніпропетровської області: Постанова Президії ВР України від 18.02.92//№20.-Ст.290.

1993

Про відновлення колишніх найменувань окремим населеним пунктам Івано-Франківської області: Постанова Президії ВР України від 11.06.93//№29.-Ст.317 *(12 населених пунктів)*

Про відновлення селу Першотравневе Барського району Вінницької області колишнього найменування: Постанова Президії ВР України від 11.06.93//№29.-Ст.318.

Про відновлення колишніх найменувань окремим населеним пунктам Львівської області: Постанова Президії ВР України від 11.06.93//№29.-Ст.319 *(7 населених пунктів)*

Про присвоєння найменування "Україна" ракетному крейсеру: Постанова ВР України від 17.12.93//№52.-Ст.493.

1994

Про присвоєння найменування новозбудованому населеному пункту Пирятинського району Полтавської області: Постанова Президії ВР України від 21.07.94//№34.-Ст.332.

Про присвоєння найменування новозбудованому населеному пункту Немірівському району Вінницької області: Постанова Президії ВР України від 21.07.94//№34.-Ст.333.

Про присвоєння найменування населеному пункту Куп'янського району Харківської області: Постанова Президії ВР України від 21.07.94//№34.-Ст.334.

Про присвоєння найменування населеним пунктам Кіровоградської області: Постанова Президії ВР України від 21.07.94//№34.-Ст.335.

Про присвоєння найменування населеному пункту Новоград-Волинського району Житомирської області: Постанова Президії ВР України від 21.07.94//№34.-Ст.336.

РЕСПУБЛІКА КРИМ

ПОСТАНОВИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ КРИМУ

12к. Первоочередные меры развития народного образования Крымской АССР: Приложение к Постановлению ВС КрАССР от 23.05.91//ВВСК.-1993.-№ 1.-Ст.15.

13к. О принципах и основах разграничения полномочий между Украиной и Республикой Крым: Постановление ВСК от 26.02.92// ВВСК.-1993.-№5.-Ст.197.

14к. О проекте новой Конституции Украины: Постановление ВСК от 16.12.92//Крымские известия.-1992, 23 декабря: пункт е).

15к. О законодательной инициативе по внесению изменений и дополнений в Закон Украинской ССР "О языках в Украинской ССР": Постановление ВСК от 16.12.92//Крымские известия.-1992, 23 декабря.

16к. О принципах и основах разграничения полномочий между Украиной и Республикой Крым: Постановление ВСК от 26.02.92//ВВСК.-1993.-№5.-Ст.197: III. п.2; IV. п.3.

ПОСТАНОВИ ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ КРИМУ

17к. О печатях и вывесках местных Советов народных депутатов и их исполнительных комитетов: Постановление Президиума ВСК от 15.10.92//Крымские известия.-1992, 10 ноября.

18к. О печатях и штампах Верховного Совета Крыма, его Президиума и структурных подразделений: Постановление Президиума ВСК от 15.10.92//Крымские известия.-1992, 10 ноября.

ПОСТАНОВИ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ КРИМУ

19к. Об образовании комиссии по разработке плана внедрения Закона Украинской ССР "О языках в Украинской ССР" в Крымской области:

Решение исполкома Крымского обл. Совета нар. депутатов от 02.01.91// СНА.-Т.І.-С.94-97.

20к. Об утверждении состава комиссий, советов, комитетов при Совете Министров Крымской АССР: Постановление СМ КрАССР от 19.11.91//СНА.-Т.І.-С.97-100: п.2.10.

21к. О переводе крымскотатарских изданий из г.Ташкента Республики Узбекистан в г.Симферополь Крымской АССР: Постановление СМ КрАССР от 25.12.91//СНА.-Т.І.-С.100-101.

22к. Положение о порядке наименования и переименования государственных предприятий, учреждений, организаций и других объектов республиканского (Республика Крым) и местного подчинения. Утверждено Постановлением СМК 17.03.92//ВСМК.-1992.-№2.-С.43-45.

23к. Положение об Отделе по вопросам межнациональных отношений Управления Делами Совета Министров Республики Крым: Утверждено 23.03.92//СНА -Т.І.-С.179-182: 3.12, 3.13.

24к. О порядке подготовки, формирования заказа, издания и распределения учебной и учебно-методической литературы для учащихся общеобразовательных учреждений: Постановление СМК от 14.04.92//ВСМК.-1992.-№2.-С.10-11.

(Далі буде)

АРХІВ

Про забезпечення рівноправності мов та культур та про сприяння розвитку української культури: Положення, затверджене постановою Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету та Ради Народних Комісарів УСРР від 6 липня 1927 року "Культура і життя (Київ).-1990, 2 грудня (до арт.17); 1991 -23 березня 1991 (від арт.17).

І. Засади

1. Мови всіх національностей, що заповнюють територію Української Соціалістичної Радянської Республіки, є рівноправні.

2. Кожний громадянин будь-якої національності має право в своїх знаннях з державними органами користуватися рідною мовою.

3. Кожний громадянин на всіх яких прилюдних виступах, а також у цілому громадському житті має право вільно користуватися рідною мовою.

4. Відповідно до переважного числа людності УСРР, що говорить українською мовою, брати як переважну мову для офіційних зносин українську мову.

5. В національно-територіальних адміністративних одиницях, що їх у встановленому порядку визначає уряд РСРР, переважна мова для офіційних зносин є мова відповідної національності, що становить більшість у такій адміністративній одиниці...

8. В національно-територіальні одиниці відокремлюються за загальним правилом місцевості УСРР, що в тих місцевостях переважна частина людності не належить до української національності.

Увага: міста і селища міського типу не відокремлюються в національно-територіальні адміністративні одиниці.

II. Про мову, вживану в державному житті УСРР

А) Про мову законів, урядових та відомчих постанов і наказів.

9. Декрети, постанови та накази ВУЦВКу, РНК, УВН, центральних установ УСРР, а також округових виконавчих комітетів та міських рад, оголошувани до загального відома, належить публікувати обов'язково українською та, крім того, російською мовами.

10. Найважливіші урядові акти з зазначених вище в арт.9 цього положення належить оголошувати також окремо як українською, так і мовами національних меншостей в УСРР...

Б) Про мову державного герба, державних печаток, штампів, вивісок, плакатів, оголошень, різних емблем тощо.

12. Текст словесних визначень на державному гербі УСРР та на державній печатці УСРР викладати українською мовою з тим, що в національно-територіальних адміністративних одиницях припускається вживання паралельного тексту мовою відповідної національної меншості.

13. Всі народні комісаріати в УСРР, як об'єднані, так і не об'єднані, управління уповноважених народних комісаріатів Союзу РСР в УСРР, всі державні, промислові й торговельні та інші установи, підприємства та організації на території УСРР, як республіканського й місцевого значення, так і загальносоюзного, а також всілякі їхні органи, філії та заклади повинні вживати печатки, штампи, вивіски, плакати, оголошення, різні емблеми і т.ін. з словесними визначеннями на них, викладеними українською мовою, з тим, що припускається текст кожною іншою мовою.

В) Про мову актів публічно-правового характеру та різних словесних визначень, оголошуваних до загального відома.

14. Всі акти публічно-правового характеру, як особливі посвідки, свідоцтва про освіту, виписки з актів громадянського стану і т.ін., належить укладати українською мовою з тим, що на бажання одержувачів цих актів, до них припускається включати текст кожною іншою мовою.

Увага: Видаючи документи, зазначені в арт.14, одержувачів належить попереджувати про їхнє право вимагати включення паралельного тексту бажаною мовою.

15. Усілякі об'яви, відозви тощо належить укладати українською мовою, з тим, що припускається паралельний текст кожною іншою мовою.

Г) Про мову діловодства та зносин державних органів та організацій.

17. В усіх державних установах, підприємствах та організаціях як республіканського і місцевого, так і загальносоюзного значення на території УСРР, за винятком тих, що обслуговують виключно потреби національних меншостей, внутрішнє діловодство та рахівництво належить провадити українською мовою.

18. Всі зносини наведених вище, в арт.17 цього положення державних установ, підприємств та організацій на території УСРР належить подавати українською мовою.

19. Державні господарчі організації загальносоюзного значення та їхні філії й окремі заклади на території УСРР повинні провадити діловодство та рахівництво в зносинах з українською людиною та центральними й місцевими державними організаціями в УСРР українською мовою.

20. Державні організації, призначені за їх положенням або статутами для обслуговування виключно погреб окремих національних меншостей, провадять внутрішнє діловодство та рахівництво мовою відповідної національної меншості або українською.

(Далі буде)

Підготувала О.Нагуш